

فناوری اطلاعات و رابطه آن با عملکرد تحصیلی و آینده شغلی دانشجویان تربیت بدنی. مطالعه موردی: دانشگاه کرمان

۱۰۱

تاریخ دریافت: ۸۷/۰/۸۵
تاریخ تصویب: ۸۷/۳/۵

❖ دکتر ابوالفضل فراهانی؛ دانشیار دانشگاه پیام نور*
❖ ❖ مریم زارعی؛ کارشناس ارشد تربیت بدنی
❖ ❖ اسماعیل شریفیان؛ عضو هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان

چکیده:

با توجه به قابلیت فراگیر و گستره پوششی اینترنت و انواع کارکردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در زمینه‌های مختلف، استفاده از این فناوری برای فراگیری دانش و مهارت، به ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در حوزه آموزش و پژوهش تبدیل شده است. در این میان دانشگاه‌ها و دانشجویان اصلی‌ترین عوامل تأثیرگذار و تأثیرپذیر از این دانش‌اند و اهمیت ویژه‌ای دارند. حوزه تحقیقی فناوری اطلاعات، به‌طور عام و رشته تربیت بدنی، به‌طور خاص، کمتر مورد توجه محققان قرار گرفته است. به همین منظور بررسی وضعیت دانشجویان از نظر میزان آگاهی و نوع استفاده آنان از این فناوری جدید و اینکه این موضوع با چه عوامل دیگری می‌تواند مرتبط باشد، در این پژوهش بررسی گردید. این تحقیق از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را دانشجویان رشته تربیت بدنی دوره کارشناسی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه شهید باهنر کرمان در سال تحصیلی ۱۳۸۶-۱۳۸۵ تشکیل می‌دهند. روش نمونه‌گیری تمام‌شماری بود و تعداد ۲۵۰ دانشجو در پژوهش مشارکت کردند. ابزار این تحقیق پرسش‌نامه با سوالات پاسخ بسته، با طیف پنج ارزشی لیکرت بوده است. پایایی پرسش‌نامه از طریق آلفای کرونباخ به دست آمد. روایی پرسش‌نامه با استفاده از نظرات اساتید دانشگاه بررسی شد. از آزمون‌های آماری مرتبط شامل ضریب همبستگی پیرسون، آزمون تی استودنت گروه‌های مستقل با استفاده از نرم‌افزار تجزیه و تحلیل آماری، SPSS نسخه ۱۳ برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد سطح آگاهی اکثر دانشجویان (۶۰٪) از فناوری اطلاعات ضعیف و توجه و برنامه‌ریزی اکثر دانشجویان (۷۸٪) نسبت به آینده شغلی آنان در حد متوسط است. به علاوه، یافته‌های پژوهش در بخش آزمون فرضیه‌ها نشان داد بین سطح آگاهی از فناوری اطلاعات، ارتباطات و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری ($p=0.037$) وجود دارد ولی بین آگاهی از فناوری اطلاعات و ارتباطات با آینده شغلی رابطه معناداری ($p=0.059$) مشاهده نشد.

واژگان کلیدی: فناوری اطلاعات و ارتباطات، عملکرد تحصیلی، آینده شغلی، تربیت بدنی

* E.mail: Afarahani@pnu.ac.ir

مقدمه

ورزش نیز از این فناوری توانمند می‌تواند بهره‌برداری نماید. در حوزه آموزش نیز همواره دغدغه محققان این بوده است که چه عواملی می‌تواند بر عملکرد تحصیلی تأثیر بگذارد؟ چه عواملی می‌تواند کیفیت آموزش را ارتقا دهد (۸)؟ و آیا فناوری‌های هزاره سوم می‌توانند در این راه تسریع‌کننده و تسهیل‌کننده باشند؟ دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در پی وقوع تحولات بنیادین و دگرگونی‌های اساسی در تمام حوزه‌های زمینه‌ساز فعالیت‌هایشان، با تصمیم‌گیری‌ها و انتخاب‌هایی سرنوشت‌ساز روبه‌رو شده‌اند؛ از آن جمله، آشنایی کامل و به کارگیری فناوری‌های ارتباطی جدید است. مسلماً میزان آشنایی و به کارگیری فناوری‌های جدید ارتباطی مزیتی نسبی است که در تعیین سرنوشت مراکز آموزش عالی تأثیر غیرقابل انکاری دارد (۱۰).

در حالی که اینترنت پذیرش نسبتاً فراگیر و همه‌جانبه‌ای دارد و در مؤسسات آموزشی کشورهای توسعه‌یافته استفاده می‌شود، مؤسسات آموزشی در کشورهای در حال توسعه موفق نشده‌اند از کاربردهای مشابه آن در کشورهای توسعه‌یافته استفاده کنند. این امر مخصوصاً در کشورهایمانند ایران صدق می‌کند. توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات کمک‌های قابل توجهی به حل مشکلات و ایجاد شغل‌های متنوع در حوزه‌های مختلف علمی می‌کند. به‌ویژه در رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی که بر اساس برخی یافته‌های پژوهشی، دانشجویان از نظر علمی و عملی و دانش‌آموختگان از نظر مسائل شغلی وضعیت مناسبی ندارند.

توانمندی نظام آموزشی کشور در تربیت نیروی انسانی کارآمد، از عوامل مؤثر در پیشرفت آن کشور است. استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای فراگیری دانش و مهارت به عنصری ضروری در حوزه آموزش و پژوهش تبدیل شده است (۱۱). با پیدایش این فناوری، افق‌های جدیدی از فعالیت‌ها و عرصه‌های بدیعی از تعاملات برای اقشار مختلف جوامع بشری حاصل شده است. با ورود رایانه‌های به‌هم پیوسته به عرصه‌های بیشتری از زندگی، به نظر می‌رسد در آینده‌ای نه چندان دور، روابط مجازی به سرعت گسترش خواهد یافت (۱۴). پیشرفت فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در حوزه آموزش عالی شکل جدیدی از آموزش، به‌نام آموزش از طریق اینترنت یا آموزش هم‌زمان، را به‌وجود آورده است که هدف آن دسترسی فراگیران مختلف در اقصی نقاط جهان به دانش است (۱).

توسعه پایدار که شعار بشر امروز است مبتنی بر دانایی و خلاقیت است و تنها مزیت رقابتی ملت‌ها را در عصر دیجیتال رقم می‌زند. فناوری اطلاعات و ارتباطات که سرعت و دقت را برای بشر هزاره سوم به ارمغان آورده است، وسایل متفاوت و مختلفی برای دستیابی، پشتیبانی، و تقویت فرایند توسعه فراهم می‌آورد، به گونه‌ای که در هر فعالیت قابل تصویری کاربرد دارند. پایگاه‌های اطلاعاتی، کتاب‌های الکترونیکی، نشریات علمی، منابع مورد علاقه عموم، سرگرمی‌ها و تفریحات، منابع آموزشی و آموزش‌های مجازی، وبلاگ‌ها که به طور متوسط هر ۴۰ ثانیه یکی از آن‌ها متولد می‌شود، و هزاران کارکرد دیگر را می‌توان برای این فناوری متصور شد (۱۲).

1. Online

کم بازیابی اطلاعات، قطع شبکه، نیاز به آموزش در استفاده از فناوری اطلاعات، و محدود بودن زمان استفاده است (۵).

آب پیما (۱۳۸۱) به بررسی نگرش اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی پرداخت. تجزیه و تحلیل یافته‌ها بیانگر این مطلب بودند که میان متغیر سن، مدت زمان دسترسی به اینترنت، جنسیت، داشتن رایانه، و دسترسی به اینترنت با نگرش نسبت به اینترنت رابطه معناداری وجود ندارد (۱).

آیکن و همکارانش (۲۰۰۳) در پژوهشی موردی کارکردها و استفاده از اینترنت را در ۲۱۴ نفر از دانشجویان و دانش‌آموختگان دوره لیسانس در دو دانشگاه در آمریکا بررسی کردند. نتایج این پژوهش نشان داد بیشترین استفاده دانشجویان از اینترنت برای پست الکترونیکی، دریافت نرم‌افزارهای آموزشی، و دریافت فایل‌های موسیقی و تصویری است (۱۶).

لامبانو و ناوی (۲۰۰۴) به بررسی وضعیت استفاده دانشجویان از اینترنت در دانشگاه دارالسلام تانزانیا پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان داد ۸۶٫۲ درصد پاسخ‌دهندگان از اینترنت استفاده می‌کردند. بیشترین استفاده دانشجویان از اینترنت به منظور ارتباط و پست الکترونیکی، جستجو در صفحات وب، و دستیابی به مجلات برخط بوده است. ۵۳٫۸ درصد دانشجویان مهارت لازم برای استفاده از اینترنت را از دوستانشان فراگرفته‌اند (۱۹).

اندایسی و همکارانش (۲۰۰۵) به بررسی وضعیت استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) و ویژگی‌های زنان کارآفرین در مالزی پرداختند. بیشتر از ۶۰ درصد پاسخ‌دهندگان هفت کار از ده کاری که رایانه برای انسان انجام می‌دهد

حال این سؤال مطرح است که فناوری اطلاعات و ارتباطات چه مزیت‌هایی دارد؟ تجربیات موجود در زمینه اشتغال در کشور نشان می‌دهد که در این حوزه نیازمند دانش‌های جدید و نگرش‌های جدیدیم. حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات با کارکردهای گوناگون، در ایران با دسترسی ۷ تا ۸ درصدی خود به شبکه جهانی اینترنت (۱۲) بر اساس آمار سازمان ملل مقام ۱۰۷ را در دنیا دارد (۴). سایر تحقیقات انجام شده در ایران نیز نشان می‌دهند علی‌رغم نقش حیاتی‌ای که فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند در توسعه کیفی دانشگاه‌ها و افزایش میزان تولیدات علمی-پژوهشی ایفا نماید، مطالعات ناچیزی در این زمینه صورت گرفته است. هنری (۱۳۷۴) در مقاله خود به افول جایگاه تربیت‌بدنی بر اثر عدم به کارگیری فناوری‌های اطلاعاتی اشاره می‌کند (۱۴). سلیمی (۱۳۷۹) به بررسی میزان علاقه و بهره‌گیری مدیران سازمان تربیت‌بدنی و فدراسیون‌های ورزشی از رایانه پرداخته است. در این تحقیق سعی شده است، ضمن اطلاع از میزان علاقمندی مدیران ستادی و اجرایی سازمان تربیت‌بدنی و رؤسای فدراسیون‌های ورزشی کشور، میزان و نحوه بهره‌گیری از رایانه در سطوح مدیریتی بررسی شود (۳). یعقوبی (۱۳۸۰) نشان داد مهم‌ترین عوامل مؤثر در آشنایی با اینترنت به ترتیب دوستان و همکاران، تجربه شخصی و مطالعه کتاب و مقاله است؛ و بیشترین استفاده دانشجویان از اینترنت در انجام پایان‌نامه و تکالیف درسی است (۱۵).

عفت‌نژاد (۱۳۸۱) میزان استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز از فناوری اطلاعاتی را بررسی کرده است. مهم‌ترین مشکلات پاسخگویان در استفاده از فناوری اطلاعات، سرعت

میزان علاقه مندی ۸۷٪، خلاقیت ۷۶٪، توانایی در تصمیم گیری های تخصصی ۸۳٪ و نیز توانایی علمی خود را به میزان بسیار زیادی خوب می دانند و ۵۴٪ آنان معتقدند که آموخته های آن ها در ارتباط با وظایف آموزشی و اداری آن ها است. ۳۹٪ نمونه ها اظهار می دارند در تصمیم گیری های مربوط به حوزه خود شرکت داده می شوند، در حالی که ۴۰٪ آنان معتقدند که مسئولان کم یا خیلی کم، نظر آنان را در حوزه تخصصی جویا می شوند. ۷۱٪ از درآمد ناکافی و ۵۵٪ مزایای شغلی بسیار پایینی در مقایسه با سایر رشته ها دارند. ۳۳٪ از نداشتن فرصت های شغلی مناسب در رنج اند (۶).

دانشجویان تربیت بدنی به عنوان افرادی که آینده ورزش کشور را رقم خواهند زد در توسعه علمی ورزش در کشور نقش اساسی دارند. بدیهی است تحقق برنامه های گوناگون، از جمله چشم انداز بیست ساله کشور منوط به توانایی های چندبعدی دانشجویان است. چگونگی و میزان استفاده از کارکردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در سه حوزه آموزشی، ارتباطی و پژوهشی بر عملکرد تحصیلی و کیفیت ادراک افراد از وضعیت تحصیلی و برنامه ریزی برای آینده شغلی تأثیر بسزایی دارد. هر چند که در این راه همواره چالش هایی نیز وجود داشته و دارد. این مطالعه موردی با هدف بررسی رابطه و بهره گیری از فناوری اطلاعات در حوزه علمی ورزشی و رابطه آن با اشتغال و عملکرد تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی استان کرمان انجام شده است.

روش شناسی

روش انجام این مطالعه همبستگی بوده است. جامعه آماری این پژوهش را تمامی دانشجویان رشته

را استفاده کردند. ۷۸ درصد پاسخ دهندگان از دستگاه های رایانه ای معمولی و ۴۸ درصد از دستگاه های پیشرفته استفاده می کردند (۲۰).

یافته های الانصاری (۲۰۰۶) در دانشگاه کویت نشان می دهد علاقه به استفاده از اینترنت و بهره بری از منابع آن در بین دانشگاهیان افزایش یافته است. با وجود این، استادان از فناوری اطلاعات و ارتباطات بیشتر برای نوشتن مقاله، تحقیق، ارتباط، و یافتن مقالات علمی استفاده می کردند و علاقه کمتری برای استفاده از این فناوری ها در آموزش، تدریس و کارهای کلاسی دانشجویان داشتند. ۷۴/۸ درصد دانشگاهیان بر این باورند که می توانند با استفاده از اینترنت در وقت خود صرفه جویی کنند (۱۸).

در مورد آینده شغلی نیز تندنویس (۱۳۷۶) در تحقیق خود، با هدف بررسی ویژگی های فردی، سوابق تحصیلی، وضعیت ورزشی و شغلی دانشجویان کارشناسی ارشد رشته تربیت بدنی دانشگاه های کشور، نشان داد معدل کل مقطع دبیرستان ۳/۸۰ درصد پذیرفته شدگان، همچنین معدل کل کارشناسی ۲/۸۹ درصد پذیرفته شدگان بین ۱۴-۱۷ بوده است. ۱/۶۳ درصد پذیرفته شدگان در آموزش و پرورش مشغول به کارند و ۵۹ درصد تعهد خدمت دارند. ۴/۲ درصد پذیرفته شدگان از اعضای هیئت علمی رسمی دانشگاه هانند. ۳/۱۶ درصد پذیرفته شدگان نمی دانند کجا مشغول به کار خواهند شد و ۲/۵۳ درصد در آموزش و پرورش و ۱۸ درصد تصمیم دارند در آینده در دانشگاه ها مشغول به کار شوند (۲).

علیزاده (۱۳۷۹) به بررسی مشکلات شغلی فارغ التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی پرداخته است. نتایج به دست آمده از این مطالعه بیانگر آن است که دانش آموختگان جامعه نمونه،

معدل واحدهای گذرانده شده در دوره دانشگاه و... گزارش گردید و در سطح آمار استنباطی با نرم افزار تجزیه و تحلیل آماری، SPSS نسخه ۱۳ و با توجه به نوع متغیرها و اطلاعات مورد نیاز جهت آزمون فرضیه‌های تحقیق از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون، و آزمون تی تست گروه‌های مستقل استفاده شد.

یافته‌ها

الف) یافته‌های توصیفی

یافته‌های توصیفی این پژوهش نشان داد:

* میانگین معدل دوره دبیرستان آزمودنی‌ها ۱۶/۱۴ و انحراف معیار آن ۱/۸۵ است. معدل ترم‌های گذرانده شده دانشجویان در دوره کارشناسی ۱۴/۵۶ و انحراف معیار آن ۱/۳۷ است. عملکرد تحصیلی دانشجویان (میانگین معدل دوره دبیرستان و دانشگاه) ۱۵/۳۴ و انحراف معیار آن ۱/۳۳ است.

* میانگین سابقه استفاده دانشجویان از اینترنت ۲/۴۶ سال و انحراف معیار آن ۲/۳۶ است و مدت زمان استفاده دانشجویان از اینترنت در هفته ۲/۹۲ ساعت و انحراف معیار آن ۳/۹۳ است.

* از نظر میزان توجه و برنامه‌ریزی برای آینده شغلی یک درصد آزمودنی‌ها ضعیف، ۷۸/۳۵ درصد متوسط، و ۲۰/۶۱ درصد خوب‌اند.

* ۴۷/۸۰ درصد دانشجویان رایانه شخصی دارند، و ۵۲/۲۰ درصد فاقد رایانه شخصی‌اند.

* در بین استفاده‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات بیشترین استفاده دانشجویان به ترتیب مربوط به دریافت و ارسال پست الکترونیکی، انجام پروژه‌های درسی کلاسی، و اتاق‌های گفتگوی هم‌زمان است.

تربیت بدنی دوره کارشناسی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه شهید باهنر کرمان در سال تحصیلی ۱۳۸۵-۱۳۸۶ که در دوره‌های روزانه و شبانه مشغول به تحصیل بودند تشکیل می‌دهد. تعداد کل دانشجویان ۲۵۰ نفر بود که از این تعداد ۱۵۰ نفر را دانشجویان دختر (۶۰٪) و ۱۰۰ نفر را دانشجویان پسر (۴۰٪) تشکیل می‌دادند. روش نمونه‌گیری این پژوهش تمام‌شماری بوده است که تمامی ۲۵۰ نفر بررسی شدند، ولی در نهایت از اطلاعات ۲۰۵ نفر از دانشجویان بهره‌برداری شد که از این تعداد ۱۲۱ نفر را دانشجویان دختر (۵۹٪) و ۸۴ نفر را دانشجویان پسر (۴۱٪) تشکیل می‌دادند.

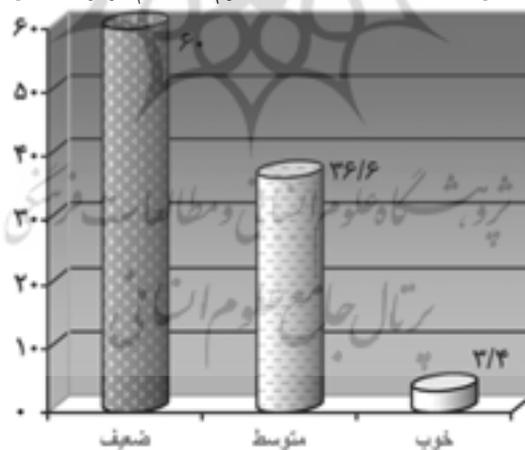
متغیرهای پیش‌بین این پژوهش شامل آگاهی از فناوری اطلاعات و ارتباطات و متغیرهای ملاک آن عملکرد تحصیلی و آینده شغلی‌اند. ابزاری که برای گردآوری داده‌ها استفاده شد، پرسش‌نامه‌های محقق ساخته و تجربه شده بودند، شامل الف) پرسش‌نامه ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و عملکرد تحصیلی دانشجویان؛ ب) پرسش‌نامه میزان دانش و آگاهی دانشجویان از فناوری اطلاعات و ارتباطات؛ ج) پرسش‌نامه دیدگاه و برنامه دانشجویان برای آینده شغلی.

به غیر از پرسش‌نامه الف، بقیه پرسش‌نامه‌ها، با طیف پنج ارزشی لیکرت تنظیم شدند. پایایی پرسش‌نامه‌ها با محاسبه آلفای کرونباخ به ترتیب $\alpha = 0.77$ ، $\alpha = 0.79$ و $\alpha = 0.85$ به دست آمد. برای بررسی روایی سؤالات پرسش‌نامه از نظر اساتید دانشگاه استفاده شده است. پس از جمع‌آوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی صورت گرفت. در سطح آمار توصیفی، مشخصات افراد نمونه مانند سن، جنس، سنوات تحصیل، وضعیت تأهل، رشته تحصیلی دبیرستان، معدل دیپلم،

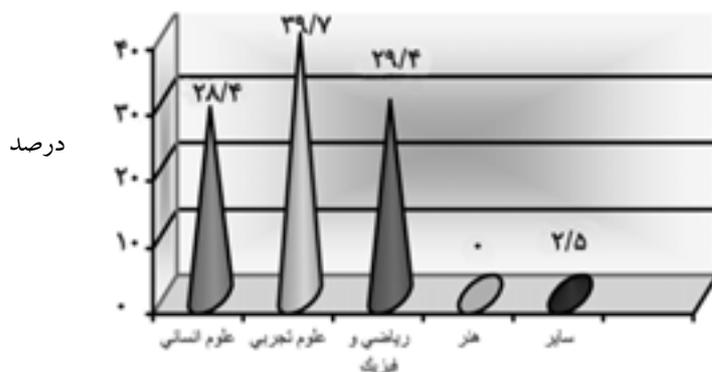
جدول ۱. توصیف وضعیت منتخبی از متغیرهای بررسی شده

ردیف	نام متغیر	زیرشاخه‌های متغیر	تعداد	درصد
۱	جنسیت	مرد	۸۴	۴۰٫۹۷
		زن	۱۲۱	۵۹٫۳
۲	وضعیت تأهل	مجرد	۱۸۹	۹۲
		متاهل	۱۶	۸
۳	سن	۲۰ سال و پایین‌تر	۴۹	۲۳٫۹۰
		۲۱-۲۵ سال	۱۴۴	۷۰٫۲۴
		۲۶-۳۰ سال	۸	۳٫۹۰
		۳۱-۳۵ سال	۲	۰٫۹۷
		۳۶ سال و بالاتر	۱	۰٫۴۸
۴	رشته دبیرستان	علوم انسانی	۵۸	۲۸٫۷۱
		علوم تجربی	۸۱	۴۰٫۰۹
		ریاضی و فیزیک	۶۰	۲۹٫۷۰
		هنر	۰	۰
		سایر رشته‌ها	۵	۲٫۴۷

* وضعیت دانشجویان از نظر آگاهی و استفاده از اینترنت بهتر از وضعیت آنان از نظر آگاهی و شناخت از رایانه و کارکردهای مختلف آن است. * بالاترین پاسخ‌های آزمودنی‌ها در آینده شغلی‌شان در درجه اول ادامه تحصیل و در درجه دوم استخدام در ارگان‌های دولتی است.

شکل ۱. وضعیت میزان آگاهی دانشجویان از فناوری اطلاعات و ارتباطات دانشجویان

شکل ۲. وضعیت رشته‌های تحصیلی دوره دبیرستان دانشجویان

وجود دارد. * بین آگاهی از فناوری اطلاعات و ارتباطات و آینده شغلی دانشجویان کارشناسی تربیت بدنی رابطه معناداری ($r=0/05$, $p=0/059$) وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

در این تحقیق مشاهده شد که از نظر میزان آگاهی و دانش فناوری اطلاعات و ارتباطات ۵۸/۶۷ درصد آزمودنی‌ها ضعیف، ۳۷/۷۲ درصد آزمودنی‌ها متوسط، و تنها ۳/۶۱ درصد آزمودنی‌ها خوب اند. ضعیف بودن دانشجویان مورد آزمون در این تحقیق با برخی گزارش‌هایی که وضعیت ضعیف فناوری اطلاعات در میان دانشجویان (۱۵) و دانش آموزان متوسطه (۲۲) را در نظام فناوری اطلاعات و ارتباطات ایران نشان می‌دهند، هماهنگی دارد.

همچنین، با نظر هنری (۱۳۷۴) مبنی بر افول جایگاه تربیت بدنی بر اثر ضعف به کارگیری فناوری‌های اطلاعات هماهنگی دارد. از طرف دیگر، وقتی به نقش فناوری اطلاعات و استفاده‌های

* میانگین نمره عملکرد تحصیلی دختران (۱۵/۵۹) از عملکرد تحصیلی پسران (۱۴/۹۹) بالاتر است.

* پسران نسبت به دختران از نظر دانش و آگاهی از فناوری اطلاعات و ارتباطات وضعیت مناسب‌تری دارند.

* بین میزان دانش، آگاهی، و استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات بین دو گروه دارای رایانه شخصی (با میانگین نمره ۵۳/۹۵) و فاقد رایانه شخصی (با میانگین نمره ۳۸/۹۸) اختلاف وجود دارد.

شکل ۱ میزان آگاهی دانشجویان را از دانش فناوری اطلاعات و ارتباطات و شکل ۲ وضعیت رشته تحصیلی دوره دبیرستان دانشجویان را نشان می‌دهد.

(ب) یافته‌های تحلیلی

یافته‌های تحلیلی پژوهش نشان داد:

* بین آگاهی از فناوری اطلاعات و ارتباطات، و عملکرد تحصیلی دانشجویان کارشناسی تربیت بدنی رابطه معناداری ($r=0/21$, $p=0/037$)

آنچه در اینجا قابل تأمل است، میزان و اندازه این ارتباط است. از نظر میزان آگاهی و دانش فناوری اطلاعات و ارتباطات ۵۸٫۶ درصد آزمودنی‌ها ضعیف، ۳۷٫۷ درصد آزمودنی‌ها متوسط، و تنها ۳٫۶ درصد آزمودنی‌ها خوب‌اند. منطقی به نظر می‌رسد که بررسی عمده‌ترین زمینه‌های استفاده دانشجویان از فناوری اطلاعات و ارتباطات کدام است؟ زمانی می‌توانیم انتظار رابطه ای قوی و مثبت بین فناوری اطلاعات و ارتباطات و عملکرد تحصیلی داشته باشیم که کارکرد و استفاده دانشجویان نیز در راستای تحصیل (یادگیری و پژوهش) باشد، ولی آیا واقعاً چنین است؟

یافته‌های این پژوهش نشان داد بالاترین سطح استفاده دانشجویان از این فناوری‌ها به ترتیب عبارت‌اند از الف) استفاده از پست الکترونیکی، ب) اجرای تکالیف درسی، و ج) اتاق‌های گفتگوی هم‌زمان. این موضوع، یعنی اولویت‌های استفاده از اینترنت، با یافته‌های آیکن و همکارانش (۲۰۰۳)، دونگ (۲۰۰۳)، لامبانو و ناوی (۲۰۰۴) هماهنگی دارد. بنابراین، شاهدیم از سه اولویت اول دانشجویان، دو مورد اول و سوم ارتباط مستقیمی با عملکرد تحصیلی ندارند. و تنها اولویت دوم است که مرتبط با موضوع عملکرد تحصیلی است.

در همین مورد، سؤالات دیگری مطرح می‌شود، از جمله آیا تمامی دروس تکالیف درسی دارند؟ و آیا نوع تکالیف درسی، الزامی را برای استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات فراهم می‌آورد؟ یافته‌های این پژوهش نشان داد پاسخ به این سؤال منفی است، چرا که دانشجویان در پاسخ‌هایشان به این نکته اشاره کرده‌اند که عدم استفاده از رایانه و اینترنت مشکل زیادی را در روند تحصیلی آن‌ها به وجود نمی‌آورد. همچنین نشان داد با توجه به

دانشجویان از فناوری اطلاعات و ارتباطات توجه می‌کنیم، شاهد این موضوع‌ایم که ۵۱٫۲ درصد دانشجویان عدم استفاده از رایانه و ۵۳٫۷ درصد دانشجویان عدم استفاده از اینترنت را در روند تحصیلاتشان مشکل ساز نمی‌دانند؛ به عبارت دیگر، دانشجویان بر این باورند که بدون استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات نیز می‌توانند مراحل تحصیل را پشت سر بگذارند، این در حالی است که تنها ۲۵٫۴ درصد دانشجویان استفاده از رایانه و کارکردهای آن و ۲۰٫۴ درصد دانشجویان استفاده از اینترنت و کارکردهای آن را در تحصیل خود دخیل می‌دانند.

این یافته با نتایج مطالعات عفت‌نژاد (۱۳۸۱) همخوانی دارد. ممکن است این موضوع با محتوای رشته تربیت‌بدنی که بخشی از واحدهای دانشجویان را دروس عملی تشکیل می‌دهد یا نحوه عملکرد مدرسان و شیوه تدریس آنان مرتبط باشد.

یافته‌های الانصاری (۲۰۰۶) در دانشگاه کویت نشان می‌دهد علاقه به استفاده از اینترنت و بهره‌بری از منابع آن در بین دانشجویان افزایش یافته است. با وجود این، استادان از فناوری اطلاعات و ارتباطات بیشتر برای مقاصد شخصی همچون نوشتن مقاله، تحقیق، ارتباط، و سایر امور پژوهشی استفاده می‌کردند و علاقه کمتری به استفاده از این فناوری‌ها در آموزش، تدریس، و کارهای کلاسی دانشجویان داشتند. همه این‌ها با ضعف بودن وضعیت دانشجویان از نظر دانش و آگاهی از فناوری اطلاعات مرتبط است.

یافته‌های دیگر این پژوهش نشان داد بین آگاهی از فناوری اطلاعات و ارتباطات و عملکرد تحصیلی در بین دانشجویان کارشناسی تربیت‌بدنی رابطه معناداری ($t=0.21, p<0.05$) وجود دارد.

مهارت لازم برای استفاده از اینترنت را از طریق دانشگاه فراگرفته اند. آن‌ها همچنین کافی نبودن رایانه در سایت‌های رایانه ای دانشگاه (۷۱ درصد)، سرعت پایین اینترنت (۴۱ درصد)، و فقدان مهارت کافی (۲۳/۸ درصد) را از دیگر موانع گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات در دانشگاه‌ها ذکر کردند.

یافته‌های پژوهش در مورد رابطه بین آگاهی از فناوری اطلاعات و ارتباطات و آینده شغلی دانشجویان کارشناسی تربیت بدنی نشان داد که رابطه معناداری وجود ندارد.

به صورت نظری زمانی می‌بایست انتظار داشته باشیم که بین دو متغیر فناوری اطلاعات و ارتباطات و آینده شغلی رابطه مثبت و معناداری وجود داشته باشد که این فرض برای دانشجو متصور باشد که آینده شغلی او وابسته به میزان دانش و آگاهی او از فناوری اطلاعات و ارتباطات است. شاید در برخی رشته‌های تحصیلی چنین باشد ولی آیا در رشته تربیت بدنی نیز چنین است؟ وقتی به اولویت‌های دانشجویان نگاه می‌کنیم شاهدیم در پرسش‌نامه آینده شغلی بالاترین انتخاب دانشجویان برای آینده شغلی‌شان در درجه اول ادامه تحصیل و طی مدارج علمی بالا و در درجه دوم استخدام در ارگان‌های دولتی است. در هر دو مورد دانشجویان برای آگاهی از فناوری اطلاعات و ارتباطات و نقش آن در اشتغال آتی خود اهمیت زیادی قائل نبودند.

نکته دیگری که یافته‌های این تحقیق نشان داد توجه و اولویت دادن به میزان درآمد آینده شغلی در مقایسه با مرتبط بودن با رشته تحصیلی است. این یافته بیانگر آن است که به دلایل متعددی دانشجویان به تحصیلات و رشته تحصیلی خود توجه و وابستگی کمتری دارند تا میزان درآمد شغل

موارد ذکر شده، منطقی به نظر می‌رسد که شاهد ارتباط نه چندان قوی بین این دو متغیر باشیم، مگر آن زمان که عملکرد تحصیلی فرد منوط و وابسته به دانش و آگاهی و استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات شود، به گونه‌ای که در دوره‌های تحصیلات تکمیلی، به وضوح شاهد این موضوع هستیم. البته تمامی این‌ها منوط به این موضوع است که زیرساخت‌های لازم برای فراهم کردن امکانات کافی و آموزش فناوری اطلاعات و ارتباطات و استفاده از آن نیز محقق گردد.

تحقیقات زیادی در داخل و خارج کشور در خصوص مهیا نمودن شرایط مناسب برای استفاده از این فناوری‌ها وجود دارد. یعقوبی (۱۳۸۰) در تحقیق خود (بخش دانشجویی) مهم‌ترین عوامل مؤثر بر آشنایی با اینترنت را به ترتیب دوستان و همکاران، تجربه شخصی، و مطالعه کتاب و مقاله معرفی کرد.

عفت‌نژاد (۱۳۸۱) مهم‌ترین مشکلات پاسخگویان در استفاده از فناوری‌های اطلاعات را کمبود امکانات فناوری‌های اطلاعاتی، سرعت کم بازایی اطلاعات، قطع شبکه، نیاز به آموزش استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی، و محدود بودن زمان معرفی می‌کند.

آیکن و همکارانش (۲۰۰۳) میزان و نوع استفاده از رایانه را به عوامل مختلفی همچون سطح دوره تحصیلی دانشجویان، دسترسی به رایانه، فراهم بودن اینترنت رایگان، سایت رایانه‌ای دانشگاه، کلاس‌های دیجیتالی و... وابسته می‌دانند. لامبانو و ناوی (۲۰۰۴) نشان دادند ۵۳/۸ درصد دانشجویان مهارت لازم برای استفاده از اینترنت را از دوستانشان، و ۳۷/۵ درصد از طریق یادگیری شخصی فراگرفته‌اند. تنها ۵ درصد دانشجویان

دانشجویان به دنبال کسب عوامل تأثیرگذارتری خواهند بود و نتیجه این خواهد شد که در هزاره سوم و عصر دیجیتال و قدرت اطلاعات ۵۸٫۶۷ درصد دانشجویان ضعیف، ۳۷٫۷۲ درصد دانشجویان متوسط، و تنها ۳٫۶۱ درصد دانشجویان از نظر داشتن آگاهی از فناوری اطلاعات و ارتباطات خوب‌اند.

آینده‌شان. لذا، در ادامه می‌توانیم چنین بگوییم که از نظر گروه آزمودنی، تحصیلات تا آنجایی خوب است که الزامات گرفتن مدرک تأمین گردد و فراگیری دانش‌های مضاعف و تکمیلی ضرورت چندانی ندارد. بنابراین، تا زمانی که وجود یا عدم وجود آگاهی از فناوری اطلاعات و ارتباطات در عملکرد تحصیلی و آینده شغلی تأثیرگذار نباشد،

منابع

۱. آب پیمما، محمدهادی، ۱۳۸۱، «بررسی نگرش اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته ترویج و آموزش کشاورزی نسبت به آموزش از راه دور از طریق اینترنت»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده کشاورزی.
۲. تندنویس، فریدون، بهار ۱۳۸۰، «ویژگی های فردی، سوابق تحصیلی، ورزشی و شغلی دانشجویان کارشناسی ارشد رشته تربیت بدنی»، فصل نامه حرکت، شماره ۷، ص ۵-۱۳.
۳. سلیمی، هوشنگ، ۱۳۷۹، «بررسی میزان علاقه و بهره گیری مدیران سازمان تربیت بدنی و فدراسیون های ورزشی از رایانه»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
۴. شرکت فناوری اطلاعات، کمیته مطالعات، سنجش و تحلیل شاخص های بهره وری، ۱۳۸۴.
۵. عفت نژاد، امرالله، ۱۳۸۱، «بررسی میزان استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز از فناوری های اطلاعاتی»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.
۶. علیزاده، محمدحسین، ۱۳۷۹، «بررسی مشکلات شغلی فارغ التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی»، طرح پژوهشی دانشگاه تهران.
۷. فرانتس جوزف رادماخر، ۱۳۸۳، «جامعه اطلاعاتی، جهانی سازی و توسعه پایدار، و تأثیرات آن ها بر محیط»، ترجمه محسن نوکریزی، پیمایشی، نما، مجله الکترونیکی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، شماره دوم، دوره دوم.
۸. فراهانی، ابوالفضل، ۱۳۸۱، «رفتار ورودی و رابطه آن با عملکرد تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی»، فصل نامه حرکت، شماره ۱۵، ص ۷۱-۸۷.
۹. فراهانی، ابوالفضل. «نقش فناوری در آموزش تربیت بدنی و چالش های فرارو»، پژوهش در علوم ورزشی، شماره ۱.
۱۰. فردانش، هاشم. «زمینه ها و راهبردهای لازم برای توسعه آموزش از راه دور در ایران». فصل نامه علوم انسانی دانشگاه الزهراء، شماره ۳۹، ص ۱۲۵-۱۴۵.
۱۱. فراهادی، ریابه، زمستان ۱۳۸۲، «نقش فناوری اطلاعات در آموزش». فصل نامه کتاب، دوره چهاردهم، شماره چهارم، ص ۱۴۱-۱۵۱.
۱۲. کرمی، طاهره، ۱۳۸۴، «وبلاگ و نخستین جشنواره دانشجویان وبلاگ نویس ایران»، نما، مجله الکترونیکی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، شماره سوم، دوره چهارم.
۱۳. گوی آبادی، علی اکبر، بهمن ۱۳۸۱، «ایران مقتدر در قرن بیست و یکم؛ اقتصاد دانایی محور با فناوری ارتباطات و اطلاعات»، ماهنامه تکفا، دوره ۱، شماره ۱، ص ۵ تا ۱۶.
۱۴. هنری، حبیب، ۱۳۷۴، «کاربرد کامپیوتر در تربیت بدنی و مدیریت تربیت بدنی دانشگاه ها»، دومین کنگره علمی- ورزشی آموزش عالی.
۱۵. یعقوبی، جعفر، ۱۳۸۰، «عوامل مؤثر بر پذیرش و کاربرد اینترنت در فعالیت های آموزشی و پژوهش هیئت علمی و دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی رشته ترویج و آموزش کشاورزی: طراحی وب سایت»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
16. Aiken Milam, Vanjani Mahesh, Ray Baishali, Martin Jeanette (2003). "College student Internet use, Campus-Wide Information Systems", Volume 20, Number 5, pp. 182-185.
17. Al-Ansari, Husain (2006). "Internet use by the faculty members of Kuwait University", The Electronic Library, Volume 24, Number 6, pp. 791-803.
18. Chizari, M.; Movahed, H. & Lindner, J.R. (2003). "The role of internet in educational activities of graduate students at Tehran university, college of agriculture", proceedings of the 19th annual conference of the association for international agricultural and extension education, Raleigh, Nc. 126-134.

19. Luambano, Ireneus; Nawe, Julita (2004). "Internet Use by Students of the University of Dar es Salaam", *Library Hi Tech News*, Volume 21, Number 10, pp. 13-17.
20. Ndubisi Nelson Oly, Kahraman Cengiz (2005). "Malaysian women entrepreneurs: understanding the ICT usage behaviors and drivers" *Journal of Enterprise Information Management*; Volume: 18 Issue: 6; Research paper.
21. Quarton, Barbara (2003). "Research Skills and the new Undergraduate". *Journal of Instructional Psychology*. Val 30(2).
22. World Telecommunication Development Report (2003). International Telecommunication Union, First Printing December, pp 127-132.

